

Středoškolská technika 2017

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

TEXTILNÍ TECHNIKY V PRAXI

Jarmila Černá, Kateřina Malá

Střední průmyslová škola textilní, Liberec, Tyršova 1
příspěvková organizace

ANOTACE

Předkládaná práce se zaměřuje na vybrané tři textilní techniky, které jsou snadno využitelné v oděvní tvorbě. Pro svoji nenáročnost je může využít prakticky každý, kdo je alespoň trochu manuálně zručný. V práci jsou popsány pracovní postupy pro textilní techniku kanzashi, flower loom a suché plstění vlny. Práce je doplněna ukázkou praktického využití textilních technik ve vztahu k tvorbě módní kolekce, která povyšuje obyčejný oděv na originální.

Obsah

Úvod.....	3
1 Textilní techniky.....	4
1.1 Kanzashi – látkové kytičky.....	4
1.2 Flower loom.....	5
1.3 Plstění vlny.....	6
2 Využití textilních technik v praxi.....	7
2.1 Módní kolekce „Doteky přírody“ - realizace.....	8
2.2 Model „Jaro“ - kanzashi.....	9
2.3 Model „Léto“ – flower loom.....	10
2.4 Model „Zima“ – suché plstění vlny.....	11
Závěr.....	12
Zdroje.....	12

Úvod

Textilních technik je celá řada a věnuje se jim i řada publikací a odborných časopisů určených pro širokou veřejnost. Rovněž na internetu lze nalézt velké množství návodů k různým textilním technikám, jejichž využití v praxi je velmi široké. Je tedy na každém, která textilní technika se mu líbí, osvojí si její základy, které bude dále prohlubovat a v neposlední řadě tyto zkušenosti následně využije v praxi. Množství těchto technik inspirovalo autorky k vytvoření této práce, kdy alespoň některé chtějí blíže přiblížit ostatním.

Cílem předkládané práce je popsat pracovní postupy vybraných textilních technik, doložit jejich využití v praxi, aby se tyto techniky staly skvělou inspirací pro ostatní. Dílčím cílem je podpořit fantazii a vlastní tvorbu, které se meze nekladou.

Pro splnění cíle byly vybrány tři textilní techniky (kanzashi, flower loom a suché plstění vlny), na kterých lze demonstrovat snadné využití v praxi, především v oděvní tvorbě. Vybrané techniky jsou vhodné pro každého, kdo si chce obohatit svůj šatník originálními oděvy.

Práce se skládá ze dvou částí. V první jsou ve třech podkapitolách popsány postupně vybrané tři techniky. První se věnuje textilní technice Kanzashi, druhá popisuje techniku Flower loom. Ve třetí části je popsána technika suchého plstění vlny. U každé z technik je uveden stručný popis jejího vzniku a využití. Vše je doplněno pracovními postupy a fotografiemi.

Druhá část se věnuje praktickému využití těchto technik při tvorbě módní kolekce „Doteky přírody“, kdy původní myšlenkou bylo na každý z pěti modelů použít jinou textilní techniku. V podkapitolách jsou postupně představeny tři oděvy inspirované ročními obdobími, u kterých se záměr podařilo zrealizovat. Každá podkapitola v této části je doplněna fotografiemi finálních výrobků.

Pro teoretickou část bylo čerpáno z volně dostupných internetových zdrojů.

1 Textilní techniky

Níže budou v podkapitolách popsány vybrané textilní techniky – kanzashi, flower loom a suché plstění vlny. U každé bude uvedeno její využití v praxi ve vztahu k oděvní tvorbě.

1.1 Kanzashi – látkové kytičky

Kanzashi je název pro tradiční japonské ozdoby do vlasů. „Mimo Japonsko jsou tímto názvem označeny ozdobné látkové kytičky. Správný japonský název pro kytičky kanzashi je tsumami nebo tsumami kanzashi. Tradice těchto ozdob je neuvěřitelně stará a sahá do období před více než třemi tisíci lety, kdy se těmto kytičkám přikládala magická moc. Tradice nošení kytiček kanzashi zůstala v Japonsku zachována dodnes. Zvláštností těchto látkových kytiček je, že jsou sezónní a pro každý měsíc v roce mají Japonci specifický ornament. Kromě běžného nošení jsou kanzashi také součástí úboru při oslavách Nového roku, narozenin a při tradičních tancích.“¹ Při jejich tvorbě si lze vybrat z velkého množství variant tvarů. Vhodným materiálem pro výrobu jsou bavlněné látky, ale kytičky lze vyrábět i ze saténu tylu apod. Některé vzory jsou jednoduché, ale existují i velmi složité – viz obrázky níže. Hotovými kytičkami lze ozdobit jakýkoli oděv, obuv nebo doplněk (čelenku, kabelku apod.).

Pracovních postupů pro výrobu kanzashi je více, záleží na požadovaném výsledném tvaru kytičky. Níže je uveden pro ilustraci jeden z jednodušších postupů, který zvládnou i děti.

Pracovní postup - květ jasmínu:

1. Z látky vystříháme kolečka o průměru cca 8 cm (celkem 5 ks).
2. Kolečka postupně přehneme na poloviny a poté ještě na čtvrtiny – viz obrázek.
3. Takto složený kousek látky prošíjeme stejnoměrně krátkým předním stehem a stejně pokračujeme se zbývajícími pěti kousky (šijeme stále jednou nití).
4. Začátek a konec nitě stáhneme k sobě, a uvážeme uzlík.
5. Vzniknou nám okvětní lístky kytičky.
6. Do středu přišíjeme nebo přilepíme knoflík, plochý korálek apod..

Obrázek 1: Pracovní postup – technika kanzashi

Zdroj:foto autorky

¹ Online výukové kurzy zdarma. Kanzashi – japonské látkové kytičky [online]. [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://www.onlinekurzyzdarma.cz/japonske-textilni-kyticki-kazashi-kasna-ozdubka-kazdeho/#sthash.gVUcmmI6.zmpMZRY2.dpbs>

1.2 Flower loom

Technika flower loom, nebo-li „vznášející se květy“ je původně odvozena od složitější krajky Teneriffé, která byla populární v 19. století.

Při tvorbě lze využít různorodých materiálů, jako jsou např. pestrobarevné příze s různými texturami, proužky tkaniny, stuhy, syntetická sláma nebo papírové lýko.

Pro tvorbu květin se používá speciální tvořítko – např. trojřadé, viz obrázek 2. Výsledná velikost a tvar květiny odpovídá velikosti a tvaru tvořítka.

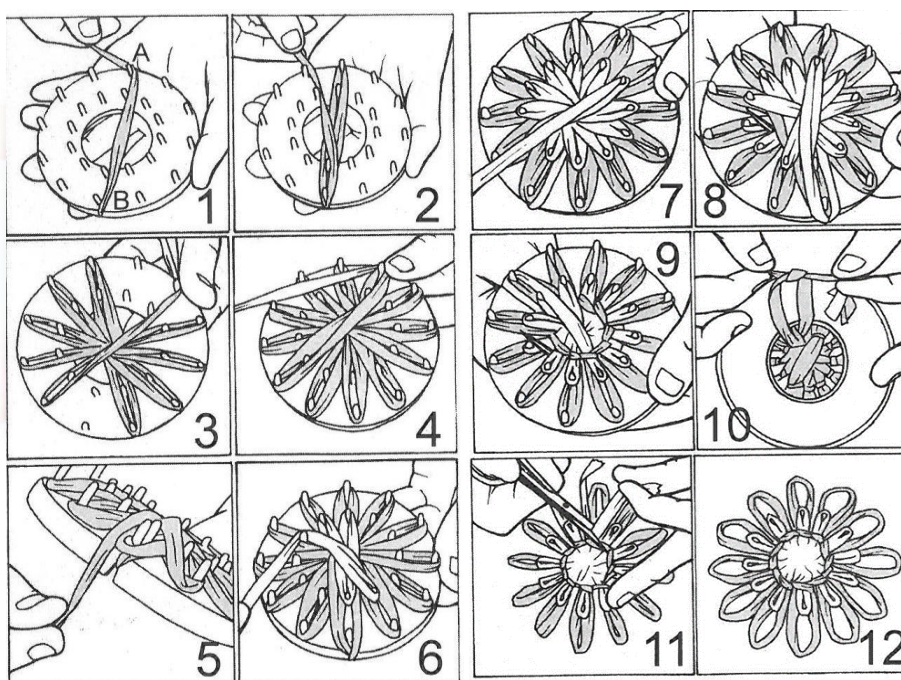
Obrázek 2: Plastové tvořítko pro výrobu květin technikou flower loom, ukázky hotových výrobků

Zdroj: foto autorky

Obvod květin lze obháčkovat – viz obrázek 2. Hotové květiny lze využít jednotlivě nebo se mohou spojovat do větších ploch. Našívají se buď jednotlivě na oděv, nebo různé doplňky. Při obháčkování mohou být použity na tašky, vesty, přehozy apod.

Pracovní postup (pro lepší názornost převzatý z návodu, který je přiložen u tvořítka):

Pomocí tohoto tvořítka lze vyrobit květiny o průměru 3,7 cm, 5,6 cm a 8,5 cm. Podrobný videonávod je k dispozici na tomto odkazu <http://biodekorace.cz/content/12-zakladni-navod-na-kyticku>.

Obrázek 3: Pracovní postup - flower loom

Zdroj: Srbová Stanislava. Tvořítko na výrobu kytiček. Základní návod.

1.3 Plstění vlny

Plstění (filcování či valchování) patří mezi tradiční textilní techniky. Jeho technologie zpracování textilních materiálů je známá přibližně deset tisíc let a v současné době jeho popularita roste. Znamé jsou dva typy mokré a suché plstění. Dále bude popis věnován pouze suchému plstění. Suché plstění vyžaduje speciální plstící jehlu. Tato jehla má drobné zářezy, díky kterým se na ně při průchodu rounem zachycují jednotlivá vlákna a při opakovaném vpichování do materiálu se vlákna vzájemně proplétají, při čemž vzniká kompaktní útvar. Suché plstění umožňuje jak tvorbu plochých tak prostorových útvarů.

Plstěné výrobky lze zdobit použitím různobarevných vlněných roun, výšivkou nebo našíváním ozdob, které jsou dále použitelné na oděvech. Také je možné plstít ve formě, a to buď samostatně, nebo přímo na látku (v kombinaci s výšivkou). K tomuto účelu dobře poslouží kovová vykrajovátka na vánoční pečivo – viz obrázek 4.

Pomůcky: silný molitan (stačí nová houbička na nádobí), ovčí vlna (vhodná je mykaná) a plstící jehla podle druhu rouna (vyrábějí se různé velikosti).

Pracovní postup suché plstění – obrázek 5.

Podrobný videonávod je k dispozici zde: <http://katerinachrobakova.cz/2016/12/07/navod-na-plstene-vanocni-ozdoby/>.

1. Vlnu natrháme na menší kousky a vložíme do vykrajovátka. Opakovaně do ní vpichujeme plstící jehlu (rovnoměrně do všech míst kolmo k molitanu), nejprve po obvodu, aby se zafixoval tvar. Je nutné dbát, aby se jehla nepotkala s kovem, protože by se mohla zlomit.
2. Když je rouno zaplstěné a tvar začne držet pohromadě, je nutné ho otočit, aby se tvar nepřichytil k podložce. Tvar vyjmeme z vykrajovátka, otočíme ho spodní stranou nahoru a opět vložíme do vykrajovátka.
3. Opět opakovaně zapichujeme plstící jehlu do opačné, zatím nezaplstěné strany.
4. Bod 2 a 3 několikrát opakujeme. Na závěr tvar vyjmeme z vykrajovátka a doplstíme, v případě potřeby, v ruce okraje, čímž srovnáme případné nerovnosti.
5. V průběhu plstění lze tvar upravovat dalším přidáváním rouna stejné nebo odlišné barvy.

Obrázek 4: Pomůcky pro suché plstění
Zdroj: foto autorky

Obrázek 5: Pracovní postup – suché plstění vlny
Zdroj: foto autorky

2 Využití textilních technik v praxi

Tato kapitola popisuje využití výše uvedených textilních technik v praxi. Žákyněmi 2. ročníku, oboru Oděvnictví byla navržena a následně ušita kolekce „Doteky přírody“. Tato kolekce je inspirována měnící se přírodou v průběhu roku. Celkem bylo vytvořeno pět modelů. Čtyři představují jednotlivá roční období, pátý model představuje matku přírodu.

Smyslem tvorby celé módní kolekce je propojení textilních technik s tvorbou oděvní a ukázat tak široké veřejnosti, že při troše péle, trpělivosti a manuální zručnosti, lze jakýkoli oděv díky těmto technikám povýšit na originální nepřehlédnutelný kousek.

Původním záměrem bylo, aby na každém modelu byla použita jiná textilní technika. Ze široké škály textilních technik byly finálně vybrány pro jaro – kanzashi, pro léto – flower loom, pro podzim – suché barvení textilu, pro zimu suché plstění a pro model matky přírody malba na hedvábí. Tento záměr se pro větší složitost technik suchého barvení textilu a malby na hedvábí nepodařilo realizovat. U modelu podzimu byla použita technika grafického potisku textilu v kombinaci s korálkovou výšivkou (tato technika není předmětem této práce). Od malby na hedvábí, která měla být použita na model matky přírody, bylo upuštěno zcela.

Každá módní kolekce vzniká od návrhu. Na návrzích se podílely i ostatní spolužačky. Na obrázku 6 jsou pro zajímavost zachyceny nejlepší původní návrhy, od kterých se realizace kolekce odvíjela.

Jaro	léto	matka příroda	podzim	zima
				
Kanzashi – pestré květy – tvar jasmínu, žlutý střed	Flower loom – pestré květy – tvar topinambury	Malba na hedvábí – motivy přírody	Suché barvení textilu – motiv šípků	Suché plstění – motiv hvězd, korálková výšivka
Světle růžová bavlněná látka	Bílá bavlněná látka	Zelené hedvábí, vyšivaný tyl	Běžová a červená bavlněná látka	Světle modrý úplet, pružný modrý tyl

Obrázek 6: Návrhy módní kolekce „Doteky přírody“ včetně užitých technik

Zdroj: vlastní

2.1 Módní kolekce „Doteky přírody“ - realizace

Od návrhů po finální realizaci celé kolekce uběhla dlouhá doba. Celá kolekce postupně prošla různými fázemi změn, při kterých se upustilo od původního záměru použít i na model matky přírody a podzimu textilní techniku. Při výrobě vzorků se zvolené techniky ukázaly nejen jako náročné, ale nesplňovaly by původní představu, co se týče výsledného efektu. I tak to těmto modelům neubírá na kráse a zapadají do celkové koncepce kolekce. Kolekce „Doteky přírody“ se skládá z pěti kusů dívčích šatů, které jsou zhotoveny převážně z přírodních materiálů, jako je bavlna, vlna a pravé hedvábí. Tato kolekce by se s trochou nadsázky dala nazvat malé haute couture s velkým podílem ruční práce. Každá i sebemenší ozdoba na šatech i doplňcích je vytvořena ručně za pomoci již zmíněných textilních technik - kanzashi flower loom a suché plstění. Pro jaro zůstala zachována původně zvolená technika kanzashi, pro léto flower loom a pro zimu suché plstění. Pro model podzimu byla použita technika grafického potisku, kterou doplňuje korálková výšivka. Pro model matky přírody nebyla zvolena žádná textilní technika díky efektním použitým materiálům. Výsledek více jak roční práce na kolekci včetně doplňků lze shlédnout na obrázku 7.

Obrázek 7: Kolekce Doteky přírody včetně doplňků

Zdroj: foto autorky

2.2 Model „Jaro“ - kanzashi

Inspirací pro tento model byly rozkvetlé jarní louky. Tvar kytičky připomíná květ jasmínu. Dívčí světle růžové šaty, zhotovené z bavlněné látky, doplněné bolerkem, představují svěží jaro v záplavě květů. Základ pro střevíčky tvoří upravené barevné cvičky ozdobené stejnými květy, jaké jsou použité na šatech i ostatních doplňcích. Nezbytným doplňkem je kabelka.

Použitá technika: kanzaschi. Materiál: zbytky barevných bavlněných látek.

Na šatech i doplňcích (bolerko, čelenka, kabelka i střevíčky) bylo použito 132 kusů květů v bílé, tmavě růžové a dvou odstínech modré barvy, středy květů tvoří žlutou látkou potažené knoflíky (vlastní výroba).

Obrázek 8: Jaro a technika kanzashi v praxi

Zdroj: foto autorky

2.3 Model „Léto“ – flower loom

Inspirací pro tento model byly zářivě žluté květy topinambury, které kvetou po celé léto. Dívčí bílé šaty zhotovené z bavlněné látky, doplněné slaměným kloboukem, představují rozkvetlé léto. Jako základ pro střevičky byly použity upravené barevné cvičky, které byly dozdobeny kytičkovou portou a menší květinou vytvořenou pomocí flower loom.

Použitá technika: flower loom. Materiál: žlutá a zelená taftová stuha, šíře 0,5 mm.

Na šatech i doplňcích (klobouk, plážová taška i střevičky) bylo použito 31 kusů kytiček.

Obrázek 9: Léto a technika flower loom v praxi

Zdroj: foto autorky

2.4 Model „Zima“ – suché plstění vlny

Inspirací pro tento model byly sněhové vločky a třpytivý sníh.

Dívčí světle modré šaty zhotovené z úpletu a pružného tylu, doplněné bílou pelerínou lemovanou bílou králíčí kožešinou, představují třpytivou zimu. Jako základ pro střevíčky byly použity upravené barevné cvičky, které byly potaženy modrostříbrnou lurexovou stuhou. Střevíčky byly dozdobeny tylem, plstěnými hvězdičkami, ozdobami vytvořenými artyčokovou technikou, tylem, štrasovou portou a štrasovými vločkami.

Použitá technika: suché plstění. Materiál: přírodní a barvené ovčí rouno.

Na šatech bylo použito 10 kusů plstěných hvězdiček v modré barvě, doplněných štrasovými sněhovými vločkami věnovanými jabloneckou firmou Fabos, s.r.o. Pelerínu zdobí 23 plstěných bílých a modrých hvězdiček, které byly dozdobeny ruční korálkovou výšivkou. Každá hvězdička je originál. Na střevíčcích byly použity stejné hvězdičky jako na šatech.

Obrázek 10: Zima a technika suchého plstění v praxi

Zdroj: foto autorky

Závěr

Cílem předkládané práce bylo popsat pracovní postupy vybraných textilních technik, doložit jejich využití v praxi, aby se tyto techniky staly skvělou inspirací pro ostatní. Dílčím cílem bylo podpořit fantazii a vlastní tvorbu, které se meze nekladou.

Pro splnění cíle byly vybrány tři textilní techniky (kanzashi, flower loom a suché plstění vlny), na kterých bylo v průběhu práce demonstrováno snadné využití v praxi, především v oděvní tvorbě. Vybrané techniky jsou vhodné pro každého, kdo si chce obohatit svůj šatník originálními oděvy. Plstění do forem je vhodné i pro mladší děti. V praxi bylo vyzkoušeno, že všechny v této práci představené textilní techniky zvládnou pod odborným vedením i žáci ze základních škol. Tyto techniky navíc rozvíjejí fantazii, kreativitu i manuální zručnost.

Praktické zkušenosti s těmito textilními technikami jsme měli možnost získat v rámci výuky hodin praxe již v I. ročníku. Tehdy se také zrodil nápad využít těchto technik pro návrh módní kolekce „Doteky přírody“, o které se práce zmiňuje ve 2. kapitole. Od nápadu je jenom krůček k realizaci. Kolekce vznikala více než rok i díky značné časové náročnosti při výrobě všech ručně dělaných ozdob. Práce na kolekci se stala motivující i pro ostatní spolužáky, kteří si techniky také osvojili a ochotně pomáhali při výrobě ozdob. Široké veřejnosti byla kolekce „Doteky přírody“ poprvé představena dne 27. 4. 2017 na soutěži Avantgarda 2017, kde sklídila bouřlivý potlesk. Cíl našeho snažení se tedy podařilo splnit beze zbytku.

Závěrem bychom rády poděkovaly Bc. Aleně Purmové a Ing. Aleně Benešové za odborné vedení práce, ať již při tvorbě módní kolekce nebo při vlastním zpracování této práce po věcné i stylistické stránce. Dále děkujeme všem svým spolužákům, kteří nám pomáhali při tvorbě ozdob a následné prezentaci hotové kolekce.

Zdroje

Online výukové kurzy zdarma. Kanzashi – japonské látkové kytičky [online]. [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://www.onlinekurzyzdarma.cz/japonske-textilni-kyticko-kazashi-kasna-ozdubka-kazdeho/#sthash.gVUcmmI6.zmpMZRY2.dpbs>